

התכנית ללימודי מגדר

אוניברסיטת בן גוריון
דמוקרטיה שיטה ורעיון
הנרייט דהאן קלב

סמינר ושיעור לתואר ראשון (תלמידים מתואר שני יכולים להרשם לאחר שיחה עמי)
2012-2013 תשע"ג
1381012201

הרעיון הדמוקרטי לא התפתח ביום אחד ואין שיטת משטר אחת להפעלתו של רעיון זה. המורשת הארוכה של הרעיון הדמוקרטי ודרכי תפעולו נושאים בחובם היסטוריה מגוונת של סגנונות דמוקרטיים ששרדו כשלים רבים. לא פעם פועלות בחסותה שיטות כלכליות כמו קפיטליזם חסר רסן ובחיקה מקננות תופעות כמו גזענות. מדוע אם כן כל מדינה שואפת להתהדר בכך שהיא דמוקרטית? הסוד טמון בהיותה של הדמוקרטיה מזהה כמשטר "הכי פחות גרוע", כמאמרו של צ'רצ'יל.

בקורס זה נתחקה אחר התפתחויות תיאורטיות ופרקטיקות של הדמוקרטיות בעולם ונעסוק בסוגיות הנוצרות מן המתח החריף בין הערכים שהדמוקרטיה, כרעיון, מציעה ובין העיוותים שהדמוקרטיה, כשיטת ממשל, מצמיחה. נעמוד על ההבחנות הקובעות תנאים הכרחיים או אפשריים, כגון "קצת דמוקרטיה" או "או שיש או שאין דמוקרטיה". נעמוד על הפרקטיקות החשובות, החוליים והסכנות הגלומות בדמוקרטיה ועל הפוטנציאל שלה להיות הסדר הפוליטי הראוי.

נדון בחיבורים המשפיעים על עיצובן של הדמוקרטיות השונות מזוויות כגון דמוקרטיה ודת, דמוקרטיה ופמיניזם, דמוקרטיה ומרכסיזם דמוקרטיה וקפיטליזם, קולוניאליזם ופוסט-קולוניאליזם, גלובליזציה, זכויות היחיד, המיעוט והרוב, ועוד. נבחן רעיונות חדשים שהדמוקרטיה יונקת מהם ועולה כצומחת לדמוקרטיה רדיקאלית.

הקורס נועד לתלמידים מתואר ראשון ופתוח גם לתמידי תואר שני

חובות התלמידים:

1. קריאה שיטתית וקפדנית של חומר הקריאה.
2. כל תלמיד/ה תציג בכתה סוגיה אחת לדיון. הסוגיה תיקבע בין המרצה לתלמידות/ים. משקל המשימה 30% מהציון. אפשרות זו מותנית במספר התלמידים.
3. מבחן מסכם. משקל המבחן 70% מהציון. תיתכן עבודה מסכמת בכפוף להחלטה שתתקבל בסעיף 2.

רשימת קריאה בסיסית. עם התפתחות השיעור ובהתאם להתפתחות הדיונים יתכנו שינויים ותוספות בחומר הקריאה.

1. אפלטון, כרך שני, משל הספינה 384-385 שוקן תל אביב תשל"ה
2. Frank Cunningham, 2002, *Theories Of Democracy, A Critical Introduction*, Routledge London, pp. Introduction1-26
3. Arblaster Anthony, 1987, *Democracy*, Open University Press, Introduction
4. John Rawls, 1971, *A Theory of Justice*, Oxford University Press, London, pp.60-65; 74-81
5. Robert Holub, 1991 *Jorgen Habermas: Critic in The Public Sphere* Routledge NY, pp.106-132
6. Jonathan Wolff, 1996, *An Introduction to Political Philosophy*, Opus Oxford University Press, pp72-85
7. Wendy Brown, 2001 *Politics Out Of History*, Princeton University Press, ch. 6 Democracy pp.121-137
8. מרקס, קרל ופרידריך אנגלס. 1985 [1859]. "המניפסט הקומוניסטי", בתוך רוט-הלר, דניאלה וניסן נוה (עורכים). **היחיד והסדר החברתי**. ת"א: עם-עובד. עמ' 295-305.
9. Michel Foucault, "Disciplinary Power and Subjection", in *Power* ed. S. Lucks, 1984 pp. 229-242
10. Lois McNay, 1998 "Michael Foucault and Agonistic Democracy", in *Liberal Democracy Critics*, eds. April Carter & Geoffrey Stokes, Polity Press Cambridge
11. Amy Gutmann, 1996, "Democracy, Philosophy and Justification", in *Democracy And Differences: Contesting The Boundaries of The Political* ed. Seyla Benhabib, Princeton University Press, pp. 340-347
12. Barbara Sullivan. 1998 "Carol Pateman: Participatory Democracy and Feminism", in *Liberal Democracy Critics*, eds. April Carter & Geoffrey Stokes, Polity Press Cambridge, 175-194
13. אנטוניו גרמשי, 2003 (נדפס בישראל) על *ההגמוניה*, רסלינג עמ' 75-100
14. לואי אלטוסר, 2004 (הדפסה בישראל) על *האידיאולוגיה*, הוצאת רסלינג, עמ' 24-60
15. ארנסט לוקו ושנטל מוף, *הגמוניה ואיסטרטגיה סוציאליסטית*, לקראת פוליטיקה דמוקרטית רדיקאלית, רסלינג עמ' 8-37
16. Mouffe, Chantal, "Deliberative Democracy: A Critique" in *Social research* Fall 1999
17. סעיד, אדוארד. 2000. **אורינטליזם**. ת"א: עם-עובד. "הקדמה".
18. Anthony Giddens 2000 *The Third Way and Its Critics* Polity Press pp. 1-27
19. Nancy Fraser 1997, *Justice Interruptus: Critical Reflections on the "Postsocialist" Condition* Routledge, pp. 173-187
20. David Beetham, 1999 *Democracy and Human Rights*, Polity Press pp. 89-114
21. גביון רות 1999 ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית: מתחים וסיכויים הקיבוץ המאוחד עמ' 21-45

22. Bernard Crick, 2004 "Politics as A Form of Rule" in *What Is Politics* ed. Adrian Leftwich pp.67-85
23. David Estlund, 2005 "Democratic Theory" in *The Oxford Handbook of Contemporary Philosophy* Edited by Frank Jackson and Michael Smith, Oxford University Press pp. 208-230
24. קתרין מקינון, 2006 אונס השמדת עם וזכויות אדם של נשים בתוך מקינון פמיניזם משפטי בתיאוריה ובפרקטיקה, הוצאת רסלינג עמ 110-118

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
Democracies
ד"ר הנרייט דהאן קלב
תש"ע 2010-2011

The democratic idea did not develop in one day neither is there a single mode of government to apply this idea. The long legacy of the democratic idea and its operation bear a history of diverse styles of governments that survived many failures. Economic systems unrestrained capitalism sometimes function under democratic cover and phenomena such as racism nests in its midst. Why is it then every state strive to boast itself of being a democracy? "It has been said that democracy is the worst form of government except all the others that have been tried." to quote Sir Winston Churchill.

In this course we shall investigate the development of democracies in the world throughout theories and practices and examine the sever tension that grows between democracy as a cherished idea and its deviations when applied to a governmental system. We shall discuss the necessary and possible conditions for democracy to become the proper government, along with the dilemmas of "a little democracy" or "it is either democracy or its absence".

We shall study how democratic governments are designed when combined with beliefs and ideologies such as democracy and religion, democracy feminism, democracy Marxism, democracy capitalism, democracy colonialism, democracy postcolonialism and democracy globalization etc.